

SCIENCA REVUO

ELDONO DE J. MUUSSES PURMEREND NEDERLANDO

Sendependa revuo. Aperas kvarfoje jare. Ab.pr. Ned.gld. 5.-, §1.50, aŭ egalvaloro.
Oficiala organo de Internacia Scienca Asocio Esperantista (I.S.A.E.)

Redaktoroj: D-ro G. Hamming, D-do G. F. Makkink kaj D-ro W. P. Roelofs. **Sekretario de la Redakcio kaj Reprezentanto por I.S.A.E.:** G. F. Makkink, Eekhoornlaan 10, Bennekom, Nederlando. **Administracia adreso por abonantoj, kiuj ne estas membroj de I.S.A.E.:** J. Muusses, Purmerend, Nederlando, Gironumero 15062 - **Sekretario de I.S.A.E.:** S. Alexandersson, Ulricehamnsvägen 16 nb, Johanneshov, Svedujo, Postkonto 190976.

ENHAVO p. 80.

001(05) = 089.2(100)
(Scienca Revuo).003

DANĜERA MODESTO.

Scienca Revuo estas modesta gazeto: la formato estas modesta; la literoj estas modestaj; la paperdiko estas modesta; la celo rilate al ĝia scienca tasko estas modesta; la prezo estas modesta. Kaj ankaŭ la abonaro estas modesta: 348¹⁾. Tiu nombro estas danĝere modesta.

Koncerne nian revuon oni prave povas mencii la germanan dirajon: modesto estas virto, jes, sed sen ĝi plias la progres'. Nia abonombro estas tro modesta: ĝi eĉ endanĝerigas la ekziston de la revuo. Ĉiu povas kalkuli ke prezo kiu en 1947 estis bazita sur minimumo de 600 pagantaj abonuloj ne povas ne kaŭzi deficiton sub la daŭre altiĝantaj preskostoj ĉe pagata abonaro de 350. Ĝis nun la eldonisto pretis akcepti la malprofiton. Ĉar li portas Esperanton en sia koro, same kiel la Esperon.

Nia situacio do estas malsana, ĝi eĉ estas hontinda. CED en 1951 nombris la organizitajn Esperantistojn; ili tiam estis 42000. Se oni modeste taksas ke 5 pct. havas mezlernejan instruon, oni modeste rajtas atendi ke pli ol 2000 personoj havas la dezirindan kleron por legi Scienca Revuon kaj do estas eblaj abonuloj. La realo do ege malsuperas la eblon. Multajn ni devas persvadi al abonado.

Fakte tiu neakceptebla malkonkordo inter realo kaj endo estas parte atribuebla al nescio. La granda amaso de Esperantistoj ne scias kio estas kaj kioz faras Scienca Revuo kaj multaj eĉ supozas ke Scienca Revuo estas tiom scienca, tiom instruiteca, tiom specialisma, ke nescienculo ne povas kompreni ĝian enhavon. Estu do emfaze dirite ke tiu supozo estas erara. En la nuna tempo

¹⁾ La nombro nomita en Sc. Rev. 6 (1) p. 2 inkludis nepagitajn abonojn.

Ĉiu scienculo estas same laika ekster sia propra fako kiel junulo ĉe la deiro de la mezgrada lernejo. Tial revuo kiu sin direktas al grupo el ĉiaj universitatuloj devas havi la klerec-nivelon de komencanta studento. Tiu ĉi konstato gvidas la redakcion ĉe la elekto de kontribuoj por Scienca Revuo.

Kio estas Scienca Revuo? Inter la Esperanto-gazetoj ĝi okupas tre propran lokon: ĝi aplikas Esperanton en kampoj ekster la ĉiutaga vivo, ĝenerale dirite en ĉiuj terenoj de la kulturo: la sciencoj (same la naturaj branĉoj kiel la sociaj), la tekniko kaj la arto, science traktita. La nivelo, kiel komunikite, ne altegas en la nuboj de fakjargono kaj specialaĵoj, sed sin levas ĝis la pensatingo de personoj kun la klero de la aktivaj partoprenantoj de la kultura vivo.

Sed Scienca Revuo estas pli. Koncerne la uzadon de Esperanto ĝi volas funkcii kiel lingva konscienco: ĝi klopodas konscii pri la radikaj bazoj de nia lingva tekniko kaj vortrezoro: la Fundamento, la logiko, la tradicio, la neceso, la sufiĉo ktp. Vere, tiu tasko ne estas la speciala apartenajo de Scienca Revuo, sed pro la scienca fono kaj sinteno de ties verkantoj, ĝi povas plej facile plenumi tiun taskon. Kaj devas plenumi, ĉar ĝi daŭre manipulas Esperanton en virgaj kampoj kie ofte terminoj kaj esprimmanieroj mankas. Se oni povas diri ke „*Esperanto*“ de UEA estas la koro de Esperantujo, oni nomu Sciencan Revuon samtempe la cerbo, la pulmoj kaj la renoj: ĝi pensas, spiradas kaj purigas. Esperantujo same ne povas malhavi Sciencan Revuon kiel la homa korpo ne povas malhavi la nomitajn organojn.

Oni do vidas ke Scienca Revuo okupas gravan ŝlosilokon, kaj ĉiu kulturama kaj konscia Esperantisto nur malprave povas resti nekonanta Sciencan Revuon. Li fakte devas ne nur ebligi la funkciadon de tiu organo, sed ankaŭ partoprenadi ĝian vivadon.

Scienca Revuo havas tro modestan abonkvanton; tial ĝi ne povas plenumi sian mision. Se nur 350 personoj estas atingataj, vera mondskala funkciado ne fakte, nur apenaŭ rimarkita vegetado.

Antaŭ kelka tempo prof. L a p e n n a konkeris la rezolucion ĉe Unesko. Ni estas kontentaj. Sed ĉiu klare konsciu ke tiu grava rezolucio perdas ĉian sencon, eĉ ridindigas la Esperanto-movadon, se Unesko ricevus la suspekton ke la korpo de Esperanto malhavas cerbon, pulmojn kaj renoj. Ni Esperantistoj faru nian konkludon: ni ĉiel fortigu nian movadon kaj speciale ni, membroj de ISAE, decidu ne ripozi antaŭ ol ĉiu ebla abonulo de Scienca Revuo estas fakta abonulo, ĉiu ebla membro fakta membro.

Ekzistas diversaj ebloj plibonigi la situacion de Scienca Revuo. La redakcio kaj eldonisto faras ĉion eblan por plimultigi la nombron de la abonuloj kaj pligrandigi la membraron de ISAE. Sed ĉiuj penoj restos vanaj, se ĉiu kiu ŝatas Sciencan Revuon restas malaktiva. En Scienca Revuo 6 (1) p. 2 ni petis adresojn de personoj kiujn oni povas konsideri eblaj abonuloj de Scienca Revuo por alsendi provnumeron, sed preskaŭ sen rezulto. Ni nun insiste ripetas tiun peton kaj ni petas pli. Ni petas ke ĉiu kiu estas funkciulo en la Esperan-

to-movado apliku sian povon por varbi abonulojn, ĉu verke, ĉu parolado, ĉu letere, ĉu buŝe. Konsciu bone ke sen persona helpo la sorto de Scienca Revuo estas malĝojige certa. Nia modesto estas danĝera.

LA REDAKCIO.

413.164 : 408.92 : 57/59 + 632

RIMARKOJ PRI KELKAJ TERMINOLOGIAJ PRINCIPOJ

Studo kun speciala konsidero al bionologio
de PAUL NEERGAARD.

Dum vizito en Nederlando lastan someron mi havis oportunan okazon diskuti kelkajn terminologiajn problemojn kun d-do M a k k i n k. Li bonvolis favore recenzi mian libron „Atakoj kontraŭ ĝardenplantoj“ en du revuoj (Nederlanda Esperantisto, n-ro 5, 1954, kaj Scienca Revuo vol. 6, n-ro 1: 35-38, 1954), kaj en la recenzoj li tuŝis kelkajn el tiuj problemoj. Kiel sekvo de nia diskuto li petis min iom detale pritrakti la terminarajn problemojn en Scienca Revuo, jen do la motivo de tiu ĉi detaligo, en kiu la pritraktitaj ekzemploj estas prenitaj plejparte el mia supre menciita libro.

I. Generalaj konsideroj pri Esperantaj faklingvoj.

Ĉiuj seriozaj esperantistoj konscias pri la grandega signifo, kiun havas por la sorto de Esperanto fekunda disvolviĝo de sciencaj-teknikaj terminaroj en tiu ĉi lingvo. Evidente la ekonomiaj cirkonstancoj trudi, ke tiu disvolviĝo ĝis nun okazis plejparte en formo de fakaj vortaroj, ĉu kun difinoj en Esperanto, ĉu kun traduko de la terminoj en naciaj lingvoj. Pluraj el tiuj vortaroj estas utiligataj de neesperantistaj fakuloj pro siaj kvalitoj koncerne al la nacilingvaj formoj pritraktataj en ili. Neniel subtaksante tiun metodon por la progresigo de la fakaj terminaroj en Esperanto, tamen estas ĝuste atentigi, ke faka terminaro, kiun oni ne uzas praktike kaj aktive, sed nur trovas registrita, pasiva en vortaro, ne estas en tiu formo vera faka lingvo, sed pli ĝuste ia *projekto* de faklingvo. Nur la praktikado povas enblovi la spiron de la vivo en la proponitajn terminojn. Nur ĝi povas doni la eblojn por elprovado de la ekstera formo kaj la interna sencenhavo de la esprimoj.

La scienca-teknika literaturo de Esperanto preskaŭ ekskluzive konsistas el 1) artikoloj plejparte popularsciencaj, kaj el 2) vortaroj. La artikoloj malesperige rapide malaperas — tro facile gazetaj kajeroj estas forjetataj. La fakvortaroj, aliflanke, restas ĉe malmultaj fakuloj kaj vortaristoj, sed preskaŭ neniam fariĝas posedaĵo de la tuta publiko. Ili estas kiel maloftaj malfacile atingeblaj kaj sekve tre ofte ne praktike utiligataj, eĉ ne ĉe ellaborado de pli ampleksaj vortaroj de Esperanto. Estas esence grave por la tuta faka uzo de Esperanto en la estonteco, ke aperu baldaŭ kelkaj sciencaj-teknikaj *tekst-*